

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

**Географија
за IX одделение**

Скопје, 2026 година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставен предмет	Географија
Вид/категиорија на наставен предмет	Задолжителен
Одделение	IX (деветто)
Теми/подрачја во наставната програма	<ul style="list-style-type: none"> • Природно-географски карактеристики на Република Северна Македонија • Население и населби во Република Северна Македонија • Стопанско-географски карактеристики на Република Северна Македонија • Географскиот информациски систем (ГИС) - современа алатка за истражување на Република Северна Македонија • Животната средина и одржливиот развој во Република Северна Македонија
Број на часови	2 часа неделно/72 часа годишно
Опрема и средства	<ul style="list-style-type: none"> • Дигитални паметни (смарт) уреди • Хамер, флипчарт, маркери, хартија за цртање, боички, линиар, шестар, ножички, лепило, леплива лента, компјутер, ЛЦД проектор • Илустриран материјал за: Република Северна Македонија • Физичко-географска карта на Република Северна Македонија, стопанско – географска карта на Република Северна Македонија, физичко-географска карта на Европа • Учебник, географски атлас, дигитален атлас, работни листови (според учебник/прирачник), неми карти, дигитални карти, интерактивни карти, сателитски снимки • Енциклопедии, речници, списанија, весници
Норматив на наставен кадар	Наставата по предметот Географија во деветто одделение може да ја изведува лице кое завршило: <ul style="list-style-type: none"> • студии по географија, наставна насока, VII/1 или VI A (според МРК) и 240 ЕКТС.

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Резултатите од учење наведени во наставната програма водат кон стекнување на следните компетенции опфатени со подрачјето **Математика и природни науки** од Националните стандарди:

<i>Ученикот/ученичката знае и/или умее:</i>	
III-A.25	да одлучува како да ги провери резултатите и размислува дали одговорот е разумен во контекст на проблемот,
III-A.29	да разгледува и одбира идеи, набљудува, предвидува и поставува претпоставки (хипотези), собира и вреднува докази, проверува предвидувања, планира, организира и спроведува истражување, евидентира, обработува, анализира и претставува резултати, евалуира и дискутира заклучоци,
III-A.30	да организира и претставува квантитативни податоци табеларно, графички, со дијаграм и скици и да толкува податоци од различни области, претставени на различни начини,
III-A.51	да ја објаснува интеракцијата меѓу човекот и животната средина и да ги идентификува позитивните и негативните влијанија на човекот врз животната средина,
III-A.52	да го разбере значењето и потребата од одржливиот развој и критички да анализира ситуации во кои постојат конфликти на интереси помеѓу потребата од економско – технолошки развој и заштитата на животната средина,
III-A.64	да ги идентификува географските карактеристики на нашата држава и да ги споредува со другите држави во регионот, во Европа и во светот,
III-A.65	да ги поврзува географските карактеристики на регионите со разместеноста на живиот свет,
III-A.66	да наоѓа информации за карактеристиките на географските подрачја прикажани на мапи и да изготвува скици за прикажување на географски подрачја со нивните карактеристики,
III-A.67	да се ориентира во просторот со помош на скици, мапи, снимки и дигитални прикази на дадени географски подрачја.
<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>	
III-B.5	Љубопитноста, систематичноста и иновативноста се клучни за развивање на научно-истражувачката мисла,
III-B.6	природните ресурси на Земјата се ограничени и нивното неодговорно искористување има последици по квалитетот на животот,
III-B.8	секоја индивидуа е одговорна за зачувување на природната средина во непосредното опкружување и пошироко и дека треба да развива еколошка свест и да делува во насока на заштита и одржливост на животната средина,
III-B.9	треба да ги разбира предностите, ограничувањата и ризиците на научните теории и нивната примена и да покажува развиен однос кон носење правилни одлуки и градење вредности, вклучително и моралниот аспект при решавањето проблеми.

Наставната програма вклучува и релевантни компетенции од следните трансверзални подрачја на Националните стандарди:

Јазична писменост, Дигитална писменост, Личен и социјален развој, Општество и демократска култура, Техника, технологија и претприемништво и Уметничко изразување и култура

<i>Ученикот/ученичката знае и/или умее:</i>	
I-A.3	да води критички и конструктивен дијалог, аргументирано искажувајќи ги своите ставови,
I-A.10	да разбира визуелно прикажани содржини (дијаграми, табели и графикони, илустрации, анимации и др.), да може да ги издвои, анализира, оценува/вреднува и резимира визуелно прикажаните содржини и да ги објасни (писмено и усно),
I-A.12	да користи информации од различни извори и медиуми и критички да пристапува кон нив, земајќи ги предвид изворот, контекстот, целта и веродостојноста на презентираниите информации,

IV-A.4	во соработка со други да анализира проблем, да развие идеја и план за негово истражување и решавање и да испланира кога и за што ќе користи ИКТ,
IV-A.5	да определи какви информации му/и се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини, и да ја процени нивната релевантност во однос на конкретната потреба и веродостојноста на изворот,
IV-A.6	да избере и користи различни алатки за обработка на податоци, да ги анализира податоците и да ги претстави на различни начини почитувајќи ги правилата за користење,
IV-A.8	на безбеден и одговорен начин да ги користи дигиталните содржини, образовните и социјални мрежи, и дигитални облаци,
V-A.3	да ги идентификува различните компоненти на сопствениот идентитет кој се гради врз основа на припадноста на различни социјални (на пр., родов, етнички и национален идентитет) и на различните улоги кои ги има во животот (на пр, ученик, син/ќерка),
V-A.4	да прави процена на сопствените способности и постигања (вклучувајќи ги силните и слабите страни) и врз основа на тоа да ги определува приоритетите што ќе му/и овозможат развој и напредување,
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците што се јавуваат на патот кон нивно остварување,
V-A.7	да ги користи сопствените искуства за да си го олесни учењето и да го прилагоди сопственото однесување во иднина,
V-A.8	да го организира сопственото време на начин кој ќе му/и овозможи ефикасно и ефективно да ги оствари поставените цели и да ги задоволи сопствените потреби,
V-A.10	да применува етички начела при вреднување на правилното и погрешното во сопствените и туѓите постапки и да манифестира доблесни карактерни особини (како чесност, правичност, почитување, трпеливост, грижа, пристојност, благодарност, решителност, одважност и самодисциплина),
V-A.12	успешно да се справува со социјални притисоци,
V-A.13	да комуницира со другите и да се презентира себеси соодветно на ситуацијата,
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените грижи и потреби на конструктивен начин,
V-A.15	да соработува со други во остварување на заеднички цели, споделувајќи ги сопствените гледишта и потреби со другите и земајќи ги предвид гледиштата и потребите на другите,
V-A.17	да бара повратна информација и поддршка за себе, но и да дава конструктивна повратна информација и поддршка во корист на другите,
V-A.18	да истражува, поставувајќи релевантни прашања, со цел да ги открие проблемите, да ги анализира и вреднува информациите и предлозите и да ги проверува претпоставките,
V-A.19	да дава предлози, да разгледува различни можности и да ги предвидува последиците со цел да изведува заклучоци и донесува рационални одлуки,
V-A.20	критички да ги анализира информациите и доказите според релевантни критериуми,
V-A.21	да го анализира, проценува и подобрува сопственото учење,

VI-A.2	да го анализира сопственото однесување со цел да се подобри, поставувајќи си реални и остварливи цели за активно делување во заедницата,
VI-A.3	да ги формулира и аргументира своите гледишта, да ги сослушува и анализира туѓите гледишта и со почитување да се однесува кон нив, дури и тогаш кога не се согласува,
VI-A.5	да ги разбира разликите помеѓу луѓето по било која основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус, сексуална ориентација, итн.),
VI-A.6	да препознава присуство на стереотипи и предрасуди кај себе и другите и да се спротивставува на дискриминација,
VI-A.18	критички да анализира закани од небалансираниот развој врз животната средина и активно да придонесува кон нејзината заштита и унапредување,
VI-A.22	да ги идентификува и почитува сите национални симболи на државата Република Северна Македонија и да манифестира чувство на припадност кон државата,
VI-A.24	да ги идентификува географските карактеристики на нашата држава и да ги поврзува со општествениот развој,
VI-A.25	да ги објаснува карактеристиките на природните и општествените средини и нивната поврзаност со организација на животот на луѓето,
VI-A.26	да ги објаснува миграциите и популациските промени и нивната поврзаност со општествените промени (социјални, економски, културни, политички),
VII-A.3	да објасни како напредните технички и технолошки системи/продукти го подобруваат секојдневниот живот на луѓето,
VII-A.8	да осмисли и спроведе рекламна кампања за определен продукт користејќи лого, слоган, презентација, интернет страница и сл,
VII-A.9	активно да учествува во тимска работа според претходно усвоени правила и со доследно почитување на улогата и придонесот на сите членови на тимот,
VIII-A.5	да манифестира познавање на сопствената култура и на различните начини на нејзино изразување преку литературата и визуелните уметности, музиката и танците, градбите и другите културни продукти,
VIII-A.7	да препознава и објаснува како културните обележја се менуваат со текот на времето и во различни контексти,
VIII-A.10	да ги идентификува и преиспитува стереотипите и предрасудите кон припадниците на другите културни групи што се манифестираат во неговото/нејзиното опкружување.
<i>Ученикот/ученицата разбира и прифаќа дека:</i>	
IV-Б.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење - го олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативност и иновативност, нуди разни можности за забава,
IV-Б.3	потенцијалите на ИКТ ќе се зголемуваат и треба да се следат и користат, но и дека треба да се има критичен однос кон веродостојноста, доверливоста и влијанието на податоците и информациите кои се достапни преку дигиталните уреди,
V-Б.3	сопствените постигања и добросостојба во најголема мера зависат од трудот што самиот/самата го вложува и од резултатите што самиот/самата ги постигнува,
V-Б.4	секоја постапка што ја презема има последици по него/неа и/или по неговата/нејзината околина,

V-Б.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации,
V-Б.8	интеракцијата со другите е двонасочна – како што има право од другите да бара да му биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби,
V-Б.9	барањето повратна информација и прифаќањето конструктивна критика води кон личен напредок на индивидуален и социјален план,
V-Б.10	учењето е континуиран процес кој не завршува во училиште и не се ограничува на формалното образование,
VI-Б.1	не смее да прави дискриминација врз основа на разликите меѓу луѓето (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус, сексуална ориентација, итн.),
VI-Б.9	секој граѓанин треба да презема одговорност за промените во природата предизвикани од активностите на човекот,
VI-Б.10	познавањето на историјата и географијата овозможуваат подобро разбирање на светот во којшто живееме,
VI-Б.11	секој има право да избере која религија ќе ја смета за своја, односно да избере да не припаѓа на ниту една религија/вера, без да има последици од направениот избор,
VI-Б.12	нашата држава е мултикултурно/мултиетничко општество во кое живеат припадници на различни култури/етникуми и секој нејзин граѓанин е одговорен да придонесува за интеркултурна размена и почитувањето на човековите права во интерес на заедничкото живеење во интегрирано, етнички кохезивно општество,
VI-Б.13	националниот идентитет, кој произлегува од припадноста на државата Република Северна Македонија, е битна компонента на идентитетот на сите граѓани на државата,
VII-Б.4	работната етика, културната чувствителност и односот кон другите се значајни за креирање и одржување позитивна работна клима,
VII-Б.5	ресурсите не се неограничени и дека е потребно одговорно да се користат,
VIII-Б.3	почитувањето и промовирањето на сопствената култура придонесува за јакнење на културниот идентитет и дигнитет,
VIII-Б.5	на разликите меѓу културите треба да се гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување,
VIII-Б.6	почитувањето и промовирањето на другите култури придонесува за обезбедување почит за сопствената култура од страна на другите.

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема: **ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

Вкупно часови: **24**

Резултати од учење

Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:

1. објаснува за географската положба и границите на нашата држава со помош на географска карта;
2. објаснува за релјефот во нашата држава и да ги идентификува на географска карта најголемите планини и котлини;
3. ги опишува климатските карактеристики кои преовладуваат на територијата на нашата држава;
4. ги објаснува карактеристиките и значењето на изворите, реките и езерата во нашата држава;
5. ја анализира распространетоста на растителниот и животинскиот свет во нашата држава.

Содржини (и поими)	Стандарди за оценување
<p>• Географска положба и релјеф (географска положба, граница, граничен премин, релјеф, планини, котлини, клисури, превои, глацијален релјеф, карстен релјеф, вулкански релјеф, флувијален релјеф)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ја опишува географската положба на Република Северна Македонија, покажува на географска карта со кои држави се граничи, каде се протегаат нејзините граници и колкава површина зафаќа. • Опишува каков релјеф преовладува на територијата на Република Северна Македонија и со помош на географска карта ги идентификува најкарактеристичните релјефни целини (планини и котлини). • Ги класифицира планините во нашата држава според нивната старост (млади верижни планини и стари грамадни планини) и според нивната надморска височина (ниски, средни и високи) и определува во која група припаѓаат поголемите планински масиви и кои се нивните највисоки врвови. • Објаснува со помош на географска карта за најголемите котлини во нашата држава (местоположба, најголема котлина според површината, помеѓу кои планински масиви се протега, речен тек кој поминува низ неа, која култура се одгледува најмногу, кои градови се наоѓаат таму и сл.). • Објаснува за типовите на релјеф во нашата држава (глацијален релјеф, карстен релјеф, вулкански релјеф, флувијален релјеф и сл.) и со помош на географска карта идентификува места каде се застапени вакви видови на релјеф.
<p>• Климатски карактеристики (клима, климатски фактори, метеоролошки елементи, температура на воздухот, врнежи,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Го објаснува влијанието на климатските фактори врз формирањето на климата во нашата држава (географската положба, близина на морињата, релјефот и сл.).

<p>ветрови, Варадарец, Југо, климатски типови, изменето средоземноморска, умерено континентална, планинска клима, метеоролошка станица, метеоролошки инструменти)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ги објаснува најважните метеоролошките елементи како основа за одредување на времето и климата над некое место (температура на воздухот, врнежи и ветрови). • Објаснува за најкарактеристичните ветрови во Република Северна Македонија (Варадарец и Југо: од каде дуваат, во кој дел од годината, какво време донесуваат и сл.). • Објаснува како е организирана метеоролошката служба во Република Северна Македонија, каде има главни метеоролошки станици, кои метеоролошки елементи и појави се мерат во нив и со кои метеоролошки инструменти и каква е нејзината улога во следењето и прогнозирањето на времето. • Наведува низ кој топлински појас се протега нашата држава и ги опишува климатските типови и нивните главни карактеристики.
<ul style="list-style-type: none"> • Водни ресурси и жив свет (извори, реки, сливно подрачје, Егејски речен слив, Јадрански речен слив, Црноморски речен слив, Вардар, Црна Река, Треска, Брегалница, Струмица, Црн Дрим, Радика, езера, природни езера, вештачки езера, Охридско Езеро, Преспанско Езеро, Дојранско Езеро, Козјак, Тиквешко Езеро, Глобочица, Дебарско Езеро, Мавровско Езеро, Калиманци, растителен свет, животински свет) 	<ul style="list-style-type: none"> • Објаснува за важноста на некои од покарактеристичните извори во нашата држава (изворите на реките Вардар, Црна Река, Треска, изворот Рашче, Острово, Билјанини Извори, Вевчански Извори и сл.). • Објаснува за некои од термоминералните извори во Република Северна Македонија (Катланово, Кежовица, Банско, Негорци, Дебарски бањи, Косоврасти и сл.) и ги идентификува на географска карта. • Објаснува со помош на географска карта за најголемите реки во нашата држава (од каде извираат, на кое сливно подрачје припаѓаат, нивна должина, поголеми нивни притоки, низ кои градови поминуваат и сл.). • Ги опишува карактеристиките и значењето на природните езера во нашата држава. • Ги идентификува на географска карта поголемите вештачки езера, на кои реки се изградени и какво е нивното значење за регионот во кој се изградени. • Ги идентификува на географска карта поголемите вештачки езера во нашата држава и објаснува на кои реки се изградени и какво е нивното значење за регионот во кој се изградени (снабдување со вода, наводнување, производство на електрична енергија и сл.). • Ја анализира распространетоста на растителниот и животинскиот свет во нашата држава и ја поврзува со природните услови.

Примери за активности

- Учениците, поделени во мали групи/парови, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за протегањето на границите на Република Северна Македонија и колкава е нејзината површина. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за поволната географска положба на Република Северна Македонија.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Планинско истражување на нашата држава“. Секоја група добива задача да истражува, користејќи интернет и илустриран материјал, за одреден планински масив (во која група на планини припаѓа, највисок врв, должина на протегање, географска локација каде се протега и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кој е најголем планински масив во нашата држава и какво е неговото влијание за развој на регионот во кој се протега.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за котлините во нашата држава. Секоја група влече по едно ливче на кое стои името на котлината за која треба да истражуваат (географска положба каде се наоѓа, помеѓу кои планински масиви се протега, речен тек кој поминува низ неа, какви култури се одгледуваат најмногу, кои градови се наоѓаат таму и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа која е најголема и најзначајна котлина во нашата држава нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за релјефни форми во нашата држава. Секоја група истражува за различен тип на релјеф (глацијален релјеф, карстен релјеф, вулкански релјеф, флувијален релјеф и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најкарактеристични релјефни форми во нашата држава и какво е нивното влијание за развој на туризмот во одредена област.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за климата во нашата држава. Секоја група добива задача да истражува, за одреден климатски фактор (географската положба, близината на морињата, релјефот и сл.) и за карактеристиките на одреден климатски тип (каде е распространет, температура на воздухот, количина на врнежи, растителен и животински свет карактеристичен за него и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за тоа како климата делува врз начинот на живеење на луѓето во различни места од нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Работа во метеоролошка станица“. Секоја група добива задача да истражува, како е организирана метеоролошката служба во нашата држава (каде има метеоролошки станици, кои се главни метеоролошки станици, кои метеоролошки елементи и појави се мерат во нив, во колку часот се мерат и сл.). Секоја група

подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа како е организирана метеоролошката служба во нашата држава.

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за ветровите во нашата држава (од каде дуваат, во кој дел од годината, какво време донесуваат и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најкарактеристичните ветрови во нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за изворите во нашата држава. Секоја група влече по едно ливче на кое стои името на изворот за кој треба да истражуваат (географска положба каде се наоѓа, за кој речен тек е карактеристичен тој извор, негова намена, кој град се наоѓа најблиску до него и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најголемите и најзначајните извори во нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Посета на термоминерален извор - бања“. Секоја група добива задача да истражува, односно да „посети“ одредена бања, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својата „посета“ на бањата (каде се наоѓа, температура на водата, за какви цели најмногу се користи и сл.) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најпосетените бањи во нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Пловење по река“. Секоја група треба да истражува, односно да „плови“ низ една поголема река, користејќи интернет и илустриран материјал (од каде извира, на кое сливно подрачје припаѓа, нејзина должина, поголеми притоки, низ кои градови поминува и сл.) . Секоја група подготвува куса презентација за својата „пловидба“ низ реката, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за реката од групата што презентира. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се поголеми и позначајни реки во нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за карактеристиките на природните езера во нашата држава. Секоја група влече по едно ливче на кое стои името на езерото за кое треба да истражуваат, користејќи интернет и илустриран материјал (каде се наоѓа, длабочина, поголеми реки кои се вливаат во него или извираат од него, градови кои се наоѓаат во непосредна близина и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за светското значење на Охридското Езеро.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за вештачките езера во нашата држава. Секоја група истражува за различни вештачки езера, користејќи интернет и илустриран материјал (каде се наоѓаат, на која река, град во нивна близина, за што се користи водата и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите

<p>групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најголеми и најзначајни вештачки езера во нашата држава.</p> <ul style="list-style-type: none"> Учениците, поделени во мали групи, изработуваат постер со текст и фотографии на типични претставници на растителниот и животинскиот свет во нашата држава. На крајот сите заедно водат дискусија за нивната распространетост. Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Република Северна Македонија по насока на наставникот (планини, котлини, реки, езера и сл.). 	
<p>Тема: НАСЕЛЕНИЕ И НАСЕЛБИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА</p> <p>Вкупно часови: 8</p>	
<p>Резултати од учење</p> <p>Ученикот/ученицката ќе биде способен/способна да:</p> <ol style="list-style-type: none"> ја опишува демографската состојба на населението и да ги објаснува причините и последиците од демографските промени во нашата држава; објаснува за населби и како се тие организирани во општини според административно територијалната поделба во нашата држава; објаснува за разликата меѓу град и општина и да ги идентификува на географска карта градските населби во нашата држава. 	
<p>Содржини (и поими)</p> <ul style="list-style-type: none"> Население и демографски карактеристики (број на население, густина на населеност, природен прираст, структура на население, полова, старосна, економска, етничка, миграции, внатрешни миграции, надворешни миграции) 	<p>Стандарди за оценување</p> <ul style="list-style-type: none"> Објаснува за бројното движење на населението во нашата држава, прави споредба со претходни периоди и ги наведува причините за таквата состојба (миграции, економски причини, војни и сл.). Ја анализира густината на населението во различни региони на државата и објаснува за причините за различната густина на населеност (во различен временски период, меѓу урбана/градска и рурална/селска средина, во различни региони од државата и сл.) и именува некои од регионите со најголема густина на население (скопскиот, полошкиот и кумановскиот регион) и со најмала густина на население (Мариово, Порече и сл.). Ја објаснува стапката на природниот прираст, причините и последиците од таквото демографско движење на населението во нашата држава. Објаснува за останатите структури на населението во нашата држава (полова, старосна, економска, етничка и сл.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Објаснува за причините за миграциските движења на населението во нашата држава (внатрешни и надворешни миграции).
<ul style="list-style-type: none"> • Населби и административни единици (населби, градски/урбани, селски/рурални, општини/административни единици) 	<ul style="list-style-type: none"> • Објаснува за видовите населби (градски и селски) и прави поделба според нивната големина (мали, средни и големи). • Ги идентификува на географска карта градските населби во државата. • Објаснува за општините/административните единици во нашата држава и нивното значење за развојот на регионите. • Објаснува за разликата меѓу големина на град и големина на општина и ги идентификува на географска карта најголемите градови и најголемите општини во нашата држава.
<p>Примери за активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за бројното движење на населението, густината на населеност и стапката на природен прираст во нашата држава. Секоја група подготвува табеларен преглед и графикон според податоците од одржаните пописи. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и ги утврдуваат причините за таквата состојба со бројот на население, густината на населеност и стапката на природниот прираст. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за полова, старосна, економска и етничка структура на населението во нашата држава. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за мултиетничкиот карактер на државата. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за миграциите на населението (видови миграции, кои се најчести миграции, причини за мигрирање и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за причините за мигрирање на населението од нашата држава. • Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Посета на населено место“. Едната група треба да „посети“ градска населба, а другата група селска населба, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својата „посета“ од населеното место, ја презентира пред другите групи, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за тоа населено место. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за разликите меѓу градските и селските населени места. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за општините/административните единици во нашата држава. Секоја група подготвува куса презентација со табеларен преглед и ја презентира пред другите групи. 	

На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за бројот на општини во минатото и денес како и за тоа кои се најголемите општини и најголемите градски населби во нашата држава.

- Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Република Северна Македонија по насока на наставникот (градови, села, општини и сл.).

Тема: **СТОПАНСКО-ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

Вкупно часови: **18**

Резултати од учење

Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:

1. објаснува за стопанските дејности кои се застапени во нашата држава;
2. ги класифицира стопанските дејности и да покажува на географска карта во кои региони се најмногу застапени;
3. ги опишува главните извори за производство на енергија и најзначајните енергетски објекти со кои располага нашата држава;
4. го опишува туристичкиот потенцијал за развој на нашата држава.

• Стопанство и фактори за развој

(стопанство, стопански гранки, примарни дејности, секундарни дејности, терциерни дејности, квартални дејности, земјоделство, сточарство, шумарство, пчеларство, лов, риболов, индустрија, занаетчиство, градежништво, сообраќај, трговија)

- Објаснува за природните и општествените фактори кои влијаат врз развојот на стопанството (обработливи земјоделски површини, клима, води, шуми, пасишта и ливади, рудни богатства, енергетски извори, образовно ниво на населението, административни погодности, квалификувана работна сила и сл.).
- Ја опишува географската и економската распределба на примарните дејности и ги објаснува факторите кои влијаат на нивниот развој и прави споредба помеѓу регионите.
- Ја опишува географската и економската распределба на секундарните дејности и ги објаснува факторите кои влијаат на нивниот развој и прави споредба помеѓу регионите.
- Ја опишува географската и економската распределба на терциерните и кварталните дејности и ги објаснува факторите кои влијаат на нивниот развој и прави споредба помеѓу регионите.

• Енергетика

(јаглен, водна енергија, дрво, енергетски објекти, хидроцентрали, термоцентрали)

- Објаснува кои се главни извори за производство на енергија во нашата држава (јаглен, водна енергија и дрво), каде се најмногу распространети и каква е нивната искористеност.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ги опишува најзначајните енергетски објекти каде се произведува електрична енергија во нашата држава (хидроцентрали и термоцентрали) и ги идентификува на географска карта. • Го објаснува значењето на енергетските објекти за снабдување со електрична енергија на нашата држава.
<ul style="list-style-type: none"> • Туризам и културно историски ресурси (туризам, туристички места, културно историски знаменитости, културно историски споменици, културни манифестации, фестивали) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ги објаснува најважните фактори за развој на туризмот во нашата држава (природно-географски, антропогени и материјални). • Ги именува најпознатите туристички места (езерски, планински, бањски и сл.) и културно историски знаменитости во нашата држава и идентификува на географска карта во кој град се наоѓаат. • Именува некои од најпознатите културно историски споменици и туристички локалитети во нашата држава и на географска карта покажува во кој град или регион се наоѓаат (Македониум, Самоилова тврдина, Куклица, Кокино и сл.). • Ги опишува некои од најпознатите културни манифестации во нашата држава (Десет дена Крушевска Република, Охридско лето, Струшките вечери на поезијата, Галичка свадба, Вевчанскиот карневал, Струмичкиот карневал, Тиквешки гроздобер, Мал битолски Монмартр и сл.) и објаснува како истите влијаат за развој на туризмот во тој регион. • Именува некои од најпознатите фестивали во нашата држава (Скопски фестивал, Скопски џез–фестивал, Златно славејче, Фолк фест Валандово, Макфест, Браќа Манаки, Пеце Атанасоски и сл.) и објаснува како истите влијаат за развој на туризмот во тој регион.
<p>Примери за активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за факторите од кои зависи развојот на стопанството. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најважни фактори за развој на стопанството. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за стопанските дејности кои се застапени во нашата држава. Секоја група истражува за различни стопански дејности, користејќи интернет и илустриран материјал (примарни, секундарни, терциерни и квартарни). Секоја група подготвува куса презентација за карактеристиките на стопанската дејност за која истражувала и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзастапени стопански дејности во нашата држава. 	

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најважните извори за производство на енергија во нашата држава. Секоја група истражува за различен извор (јаглен, водна енергија и дрво), користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најважните извори за производство на енергија, каква е нивната искористеност и дали ги задоволуваат потребите на нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Посета на енергетски објект“. Едната група треба да „посети“ хидроцентрала, а другата група термоцентрала, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својата „посета“ од енергетскиот објект, ја презентира пред другите групи, додека останатите групи треба да постават прашање кое се однесува за тој енергетски објект. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најголеми производители на електрична енергија во нашата држава.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најважните фактори (природно-географски, антропогени и материјални) за развој на туризмот. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најатрактивни туристички ресурси со кои располага нашата држава за развој на туризмот.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најпознатите туристички центри во нашата држава. Секоја група истражува со кои туристички мотиви располагаат тие центри (културно историски споменици, културни манифестации, езера, бањи, планини, градски населби, природни атракции и сл.). Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст и сл.) и ја презентира пред другите групи. После презентацијата, еден член од групата што презентира, ја презема улогата на наставникот и поставува прашања на останатите групи. Ова го повторуваат сите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за тоа кои се најпосетени туристички места во нашата држава и какво е влијанието на туризмот врз развојот на тој регион.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Посета на културна манифестација“. Секоја група треба да „посети“ различна културна манифестација, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својата „посета“ на културната манифестација (каде и кога се одржува, содржини на манифестацијата и сл.), ја презентира пред другите групи, додека останатите групи треба да постават прашање кое се однесува за таа манифестација. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најпознати културни манифестации во нашата држава и како влијаат за развој на туризмот во населеното место каде што се одржуваат.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најпознатите фестивали кои се одржуваат во нашата држава. Секоја група, истражува користејќи интернет и илустриран материјал, за различни фестивали (каде и кога се одржува, историја и традиција на фестивалот и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите

групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за значењето на фестивалите во развојот на културата и туризмот во местата каде што се одржуваат.

- Учениците се делат во групи кои ќе глумат туристичка агенција која треба да подготви рекламен материјал (во вид на брошура) за посета на туристички места во нашата држава. Во рекламниот материјал треба да препорачаат туристичка тура за посета на неколку туристички центри, при што треба да наведат одредени карактеристики за местото што го предлагаат да се посети (име на градот/селото, географска локација, културни знаменитости, културни манифестации, традиционална храна и сл.). Брошурите треба да содржат текст и илустрации. На крајот сите групи ги споделуваат брошурите и водат дискусија кој туристички центар најмногу би сакале да го посетат кога би биле туристи.
- Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Република Северна Македонија по насока на наставникот (енергетски објекти, туристички места и сл.).

Тема: **ГЕОГРАФСКИОТ ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМ (ГИС) - СОВРЕМЕНА АЛАТКА ЗА ИСТРАЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

Вкупно часови: **10**

Резултати од учење

Ученикот/ученицката ќе биде способен/способна да:

1. објаснува што е географски информациски систем (ГИС) и да ја опишува неговата улога во истражување и прикажување на просторот во Република Северна Македонија;
2. ги препознава и именува основните поими (дигитална карта, интерактивна карта, дигитален атлас, сателитска снимка) и да разликува дигитални географски прикази;
3. препознава и толкува едноставни сателитски снимки и да ги поврзува со карактеристиките на просторот (релјеф, води, населби и сл.);
4. користи дигитални географски алатки и ГИС-апликации за пронаоѓање и прикажување географски информации за Република Северна Македонија;
5. собира и обработува географски податоци од различни извори и да ги прикажува со помош на табели и графички прикази.

• ГИС и современите методи за истражување на просторот во РСМ

(географски информациски систем, сателитска снимка, дигитален атлас, дигитална карта, интерактивна карта, тематска карта, легенда)

- Го објаснува значењето на географскиот информациски систем (ГИС) и ја препознава неговата улога во истражување и прикажување на просторот на нашата држава.
- Ги именува основните поими: дигитална карта, интерактивна карта, дигитален атлас, сателитска снимка.
- Ги препознава и толкува сателитските снимки и ги поврзува со карактеристиките на просторот (релјеф, води, населби, големи градови и сл.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Прави разлика меѓу географска карта и дигитална карта и меѓу дигитална карта и интерактивна карта. • Објаснува како дигиталните карти се користат за пронаоѓање и прикажување географски информации.
<ul style="list-style-type: none"> • ГИС како алатка за собирање, обработка, чување и примена на податоци (просторни податоци, просторна анализа, визуелизација на податоци, Google maps, Google Earth) 	<ul style="list-style-type: none"> • Користи дигитална карта, дигитален атлас и интерактивна карта за да пронајде географски информации (релјефни форми, реки, езера, населби, национални паркови и сл.) за одреден простор во нашата држава. • Ги собира и обработува географските информации (пр. од географски карти, табели, графички прикази и сл.) и објаснува за нивната примена при анализа на природни карактеристики, големина на населби, структура на население и др. • Користи апликации кои најчесто се користат во секојдневниот живот, а кои работат на принципите на ГИС (Google maps, Google Earth и сл.).
<p>Примери за активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Секој ученик индивидуално истражува за значењето на географскиот информациски систем (ГИС) и подготвува куса презентација и шема во кои ги објаснува неговите придобивки и улогата во истражувањето и прикажувањето на просторот во Република Северна Македонија. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет, истражуваат за основните поими на ГИС (дигитална карта, интерактивна карта, дигитален атлас, сателитска снимка). Секоја група истражува за различен поим и подготвува куса презентација. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за разликата меѓу географска карта и дигитална карта и меѓу дигитална карта и интерактивна карта. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи географска карта и сателитска снимка на кои е прикажан ист регион од нашата држава, истражуваат за одредени информации (планини, котлини, реки, езера, населби и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа која е разликата меѓу географска карта и сателитска снимка. • Учениците, поделени во мали групи, истражуваат користејќи интернет или географски атлас и изработуваат табела со неколку градови кои се подредени по големина според бројот на население. Потоа, секоја група прави куса презентација и ја презентира својата табела. На крајот сите задено дискутираат и донесуваат заклучоци за прашањата: „Како овие податоци ни помагаат да ги разбереме просторот и населбите?“, „Како ни помагаат да разбереме каде има поголеми населби?“, „Што можеме да кажеме за просторот? (пр. повеќе население во рамнини)“ и „Какво значење има географскиот информациски систем во ова истражување“. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет истражуваат еден регион или град во РСМ. Со помош на дигитална карта/атлас, пронаоѓаат две релјефни форми (планина/котлина или река/езеро или заштитено подрачје, национален парк/ 	

резерват). Потоа, пополнуваат работен лист со нивни географски карактеристики: име, локација на картата и краток опис. Секоја група ги презентира своите откритија. На крајот сите заедно водат дискусија дали овие информации го опишуваат просторот и дали дигиталните карти и атласи помагаат брзо и визуелно да се добијат географски информации за просторот.

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи дигитална карта (пр. Google maps), интерактивна карта и сателитска снимка, истражуваат за одреден регион од нашата држава (информации за планини, котлини, реки, езера, населби, планирање на патување и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за значењето на дигиталните карти за полесно истражување на просторот.

Тема: **ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ОДРЖЛИВИОТ РАЗВОЈ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

Вкупно часови: **12**

Резултати од учење

Ученикот/ученицката ќе биде способен/способна да:

1. ги објаснува причините и последиците од загадувањето на животната средина и нивното влијание врз природата, живиот свет и здравјето на луѓето;
2. ги објаснува мерките за заштита на животната средина и да предлага активности за намалување на загадувањето во нашата држава;
3. ги идентификува на географска карта националните паркови и некои заштитени подрачја во нашата држава и да го објаснува нивното значење за зачувување на природата и за развој на одржлив туризам.

• **Заштита и грижа за животната средина**

(животна средина, природни компоненти, воздух, вода, почва, растенија, животни, антропогени компоненти, урбанизација, заштита и грижа за воздухот, смог, мерење на загаденост на воздухот, заштита и грижа за водите, колектор, заштита и грижа за почвите, ерозија, деградација)

- Ги препознава и именува основните природни и антропогени компоненти на животната средина (воздух, вода, почва, растенија, животни, населби и сл.).
- Објаснува како антропогените активности и урбанизацијата влијаат врз природните компоненти на животната средина.
- Ги објаснува причините за загадување на воздухот, начини на мерење на загаденост на воздухот и предлага мерки за заштита.
- Ги објаснува причините за загадување на водите и предлага мерки за нивна заштита.
- Ги објаснува причините за загадување на почвите и предлага мерки за нивна заштита.
- Анализира примери на загадување од непосредната околина и ги објаснува нивните последици (неправилно управување со отпад, диви депонии, отпадни води и сл.).

<ul style="list-style-type: none"> ● Заштитени природни подрачја (заштитени природни подрачја, ендемски видови, природен резерват, Езерани, Тиквешки резерват, Јасен, Моноспитовско блато, споменици на природата, Куклица, Маркови кули, Смоларски водопад, кањонот Матка, национален парк, Пелистер, Маврово, Галичица, Шар Планина) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Објаснува за заштитени природни подрачја и ендемски видови и прави разлика меѓу природен резерват, споменик на природата и национален парк. ● Ги опишува националните паркови и нивното значење за развој на регионот во кој се наоѓаат и ги идентификува на географска карта. ● Опишува некои од природните резервати во нашата држава и ги идентификува на географска карта. ● Опишува некои од спомениците на природата во нашата држава и ги идентификува на географска карта. ● Го објаснува значењето на заштитените подрачја за зачувување на природата и за развој на одржлив туризам.
--	--

Примери за активности

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за еден вид на загадување (загадување на воздухот, загадување на водите, загадување на почвите). Секоја група, истражува користејќи интернет и илустриран материјал, за причините и мерките за заштита на определениот вид на загадување. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно после завршувањето на дискусијата за причините за загадувањето и за мерките кои ги предлагаат за заштита, изработуваат постер со наслов „Како да ја заштитиме природата“ каде ќе бидат наведени мерките за заштита.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за заштитени природни подрачја во нашата држава (природни резервати и споменици на природата). Секоја група истражува за одреден регион (негова локација, кои природни карактеристики го издвојуваат, причини поради кои е заштитено и сл.), подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за нивното значење за зачувување на природата и за развој на одржлив туризам во регионот во кој се наоѓаат.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за спомениците на природата во нашата држава. Секоја група истражува за одреден регион (негова локација, кои природни карактеристики го издвојуваат, причини поради кои е заштитено и сл.), подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за нивното значење за зачувување на природата и за развој на одржлив туризам во регионот во кој се наоѓаат.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Прошетка низ Национален парк“. Секоја група треба да истражува, односно да „прошета“ низ еден национален парк, со помош на дигитална карта (пр. Google maps). Секоја група подготвува куса презентација за својата „прошетка“ низ националниот парк, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за националниот парк од групата што презентира. На

крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок колку национални паркови има во нашата држава, кои се нивните карактеристики и како влијаат за развој на регионот во кој се наоѓаат.

- Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Република Северна Македонија по насока на наставникот (национални паркови, природни резервати, споменици на природата и сл.).

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЃУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставникот обезбедува инклузивност преку вклучување на сите ученици во сите активности за време на часот. Притоа, овозможува секое дете да биде когнитивно и емоционално ангажирано преку користење на соодветни методички приоди (индивидуализација, диференцијација, тимска работа, соученичка поддршка). При работата со учениците со попреченост применува индивидуален образовен план (со прилагодени резултати од учење и стандарди за оценување) и секогаш кога е можно користи дополнителна поддршка од други лица (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, тutori волонтери и професионалци од училиштата со ресурсен центар). Редовно ги следи сите ученици, особено оние од ранливите групи, за да може навремено да ги идентификува тешкотиите во учењето, да ги поттикнува и поддржува во постигнувањето на резултатите од учењето.

При реализација на активностите наставникот еднакво ги третира и момчињата и девојчињата, при што води грижа да не им доделува родово стереотипни улоги. При формирање на групите за работа настојува да обезбеди баланс во однос на полот. При избор на дополнителни материјали во наставата користи илустрации и примери кои се родово и етнички/културно сензитивни и поттикнуваат родово рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

Секогаш кога е можно наставникот користи интеграција на темите/содржините/поимите при планирањето и реализацијата на наставата. Интеграцијата овозможува учениците да ги вклучат перспективите на другите наставни предмети во она што го изучуваат во овој наставен предмет и да ги поврзат знаењата од различните области во една целина.

ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

За да овозможи учениците да ги постигнат очекуваните стандарди за оценување, наставникот континуирано ги следи активностите на учениците за време на поучувањето и учењето и прибира информации за напредокот на секој ученик. За учеството во активностите, учениците добиваат повратна информација во која се укажува на нивото на успешност во реализацијата на активноста/задачата и се даваат насоки за подобрување (формативно оценување). За таа цел, наставникот ги следи и оценува:

